

Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha:: Tirupati
Directorate of Distance Education

Acharya First Year Annual Examination May/June, 2019

Paper - 1, Sankhya Yoga

(सांख्यकारिका-सांख्यतत्त्वकौमुदीव्याख्यायुता-१-७२ कारिकाः)

Time : 3 hrs.

Max. Mark: 100

(Write answers in Answer booklet only)

I. यथाकामं पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः। सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः । 5x20=100

- (१) सांख्यतत्त्वकौमुद्युक्तदिशा सत्कार्यवादं विशदयत ।
- (२) सांख्यदर्शनस्य मुख्यं प्रयोजनं स्पष्टीकुरुत ।
- (३) 'अतिदूरात्सामीप्यादिन्द्रिय.....' इत्यस्याः कारिकायाः तात्पर्यं यथा ग्रन्थं व्याख्यात ।
- (४) बुद्धिभावाः के ? निरूपयत
- (५) सांख्यमतमनुसृत्य सृष्टिप्रक्रियां निरूपयत ।
- (६) सांख्यदार्शनिकानां परिचयं लिखत ।
- (७) कैवल्यविषयमधिकृत्य निबन्धमारचयत ।
- (८) सृष्टिप्रक्रियायां गुणत्रयाणां योगदानं विवृणुत ।
- (९) तुष्टयः कति ? स्पष्टीकुरुत ।
- (१०) पुरुषस्य अस्तित्वप्रबोधक हेतवः के ? सांख्यतत्त्वकौमुद्युक्तरीत्या प्रतिपादयत ।

000

Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha:: Tirupati
Directorate of Distance Education

Acharya First Year Annual Examination May/June, 2019

Paper - 2, Sankhya Yoga

(योगदर्शनम्-(योगसूत्राणि) व्यासभाष्यम्-प्रथमपादः एवं द्वितीयपादः)

Time : 3 hrs.

Max. Mark: 100

(Write answers in Answer booklet only)

I. यथेच्छं पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः ।

5x20=100

- (१) चित्तभूमयः काः ? व्यासभाष्योक्तरीत्या विवृणुत ।
- (२) पञ्चव्लेशविषयमधिकृत्य व्याख्यात ।
- (३) औषधशास्त्रोक्तयोगशास्त्रे चतुर्व्यूहाः के ? निरूपयत ।
- (४) 'वृत्तयः पञ्चतथ्यः क्लिष्टऽक्लिष्टाः' इति सूत्रं भाष्योक्तदिशा विवेचयत ।
- (५) योगदर्शने प्रतिपादित ईश्वरसिद्धान्तं व्यासभाष्यदिशा स्पष्टयत ।
- (६) समाधिप्रकारान् स्पष्टीकुरुत ।
- (७) कार्यविमुक्तयः तथा चित्तविमुक्तयः काः ? प्रतिपादयत ।
- (८) अष्टाङ्गयोगे प्राणायामं ससूत्रं विशदयत ।
- (९) परिकर्माणि कानि ? व्यासमतरीत्या पर्यालोचयत ।
- (१०) 'तीव्रसंवेगानामासन्नः' इत्यस्य सूत्रस्य आशयः कः ? स्पष्टयत ।

000

Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha:: Tirupati
Directorate of Distance Education

Acharya First Year Annual Examination May/June, 2019

Paper - 3, Sankhya Yoga

(योगदर्शनम्-(योगसूत्राणि) प्रथमद्वितीयपादौ-भोजवृत्तिसहितम्)

Time : 3 hrs.

Max. Mark: 100

(Write answers in Answer booklet only)

I. यथेच्छं पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः । सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः। 5x20=100

- (१) यमनियमयोः स्वरूपं शास्त्रोक्तदिशा निरूपयत ।
- (२) क्रियायोगस्य सोपानानि स्पष्टयत ।
- (३) प्रधानपुरुषव्यतिरिक्तः कोऽयमीश्वरः भोजवृत्तिरीत्या विशदयत ।
- (४) 'निर्विचारवैशारद्ये अध्यात्मप्रसादः' इतीदं सूत्रं भोजमतमनुसृत्य विवृणुत ।
- (५) चित्तविक्षेपाः के ? तेषां विवरणं कुरुत ।
- (६) भोजोक्तदिशा चित्तवृत्तिनिरोधोपायान् स्पष्टयत ।
- (७) 'सतिमूले तद्धिपाको जात्यायुर्भोगाः' इत्याख्यं सूत्रं भोजवृत्तिमतमनुसृत्य विवेचयत ।
- (८) किमर्थं दुःखमेव सर्वं विवेकिनः ? प्रतिपादयत ।
- (९) गुणपर्वाणि कानि ? यथाशास्त्रं विशदयत ।
- (१०) कस्य हेतुः अविद्या ? भोजवृत्त्युक्तदिशा व्याख्यात ।

000

Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha:: Tirupati

Directorate of Distance Education

Acharya First Year Annual Examination May/June, 2019

Paper - 4, Sankhya Yoga

(सांख्यप्रवचनभाष्यम्-प्रथमाध्यायः-तृतीयाध्यायौ)

Time : 3 hrs.

Max. Mark: 100

(Write answers in Answer booklet only)

- I. पञ्चनाम् उत्तरं लिखत। 5x10=50
- (१) प्रकृतिः ।
  - (२) 'असङ्गोऽयं पुरुषः' इति सूत्रं स्पष्टयत ।
  - (३) अहंकारः ।
  - (४) आसोपदेशः शब्दः ।
  - (५) 'कार्यदर्शनात् तदुपलब्धेः' सूत्रं विशदयत ।
  - (६) 'उत्कर्षादपि मोक्षस्य सर्वोत्कर्षश्रुतेः' सूत्रं विवृणुत ।
  - (७) बन्धो विपर्ययात् ।
  - (८) अविशेषाद्विशेषारम्भः ।
  - (९) जीवन्मुक्तः ।
  - (१०) मध्ये रजो विशालाः ।
- II. अधोनिर्दिष्टेषु त्रयाणां समाधानानि लिखत । 3x10=30
- (१) दुःखत्रयम् ।
  - (२) गुणत्रयम् ।
  - (३) अन्तःकरणम् ।
  - (४) नवधा तुष्टिः ।
  - (५) प्रत्यक्षप्रमाणम् ।
- III. यथेच्छं प्रश्नद्वयं लिखत । 2x10=20
- (१) लिङ्गशरीरम् ।
  - (२) विज्ञानभिक्षुः ।
  - (३) 'साक्षात्सम्बन्धात् साक्षित्वम्' सूत्रं निरूपयत ।
  - (४) 'रागोपहतिः ध्यानम्' इतीदं स्पष्टयत ।

Rashtriya Sanskrit Vidyapeetha:: Tirupati
Directorate of Distance Education
Acharya First Year Annual Examination May/June, 2019
Paper - 5, Sankhya Yoga

(क)सांख्यकारिका-(गौडपादभाष्यम्)-१-२५ कारिका: (ख) योगसारसंग्रहः-(विज्ञानभिक्षुकृतः) सम्पूर्ण (ग) वेदान्तपरिभाषा (विषयप्रयोजनपरिच्छेदी)

Time : 3 hrs.

Max. Mark: 100

(Write answers in Answer booklet only)

- I. पञ्चानां विवरणं लिखत ।** **5x10=50**
- (१) अनुमानप्रमाणम् ।
(२) तमोगुणः ।
(३) बुद्धिः ।
(४) चित्तवृत्तयः ।
(५) प्रकृतिविकृतयः सप्त ।
(६) समाधिः ।
(७) योगदर्शने विभूतयः ।
(८) प्रलयः ।
(९) पञ्चीकरणम् ।
(१०) तत्त्वमसि ।
- II. अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नेषु त्रयाणां समाधानं लिखत ।** **3x10=30**
- (१) सत्कार्यवादः ।
(२) कैवल्यम् ।
(३) दुःखत्रयम् ।
(४) सृष्टि निरूपणम् ।
(५) वृत्तिनिर्गमनप्रयोजनम् ।
- III. द्वयोः प्रश्नयोः समाधानं लिखत ।** **2x10=20**
- (१) पञ्चव्लेशाः ।
(२) सांख्यदर्शनस्य महत्त्वम् ।
(३) पञ्चज्ञानेन्द्रियाणि ।
(४) मोक्षः ।